

Καθηγητής ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ – ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΕΓΑΤΟΣ

Ο Καθηγητής Γεράσιμος – Σπυρίδων Λεγάτος γεννήθηκε το 1916 στο Ληξούρι της Κεφαλλονιάς, όπου ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές. Μετά από επιτυχείς εισαγωγικές εξετάσεις συνέχισε τις σπουδές του στο Μαθηματικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1939 κατέστη πτυχιούχος των Μαθηματικών και από τότε έως το 1953 ασχολήθηκε με τη διδασκαλία των Μαθηματικών στην Κεφαλλονιά και στην Αθήνα. Από τον Απρίλιο 1953 έως τον Μάιο 1957 υπηρέτησε ως Βοηθός της Α' Τακτικής Έδρας των Μαθηματικών, της οποίας Καθηγητής ήταν ο Δημήτριος Κάππος, όπου παρείχε επικουρική διδασκαλία στα μαθήματα της Έδρας. Παράλληλα, εκπόνησε διδακτορική διατριβή με θέμα «Συμβολή εις την μελέτην του πεδίου διευθύνσεων διαφορικών εξισώσεων» και τον Μάιο του 1957 αναγορεύθηκε διδάκτωρ της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με βαθμό «άριστα». Μετά μία τριετία ολοκλήρωσε την επί υφηγεσία διατριβή του με θέμα «Συμβολή εις την ποιοτικήν έρευναν των λύσεων των συνήθων διαφορικών εξισώσεων» και αναγορεύθηκε σε υφηγητή της ίδιας Σχολής το 1962.

Το διάστημα 1961-62 με υποτροφία από τον Ο.Ο.Σ.Α. εργάσθηκε ερευνητικά στο Μαθηματικό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας σε «προβλήματα της ποιοτικής θεωρίας των διαφορικών εξισώσεων» και στη συνέχεια πήγε στο Κέντρο Λογισμού της Μπολόνια, από όπου απέκόμισε αξιόλογες επιστημονικές γνώσεις για τους «ηλεκτρονικούς εγκεφάλους».

Από τον Μάρτιο του 1965 μέχρι και τον Ιούνιο 1966, προσέφερε τις υπηρεσίες του ως Σύμβουλος του Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Συμβουλίου.

Την 8^η Αυγούστου 1968 ο Γεράσιμος Λεγάτος εξελέγη παμψηφεί έκτακτος (μόνιμος) Καθηγητής της Εκτάκτου Αυτοτελούς Έδρας των Εφαρμοσμένων Μαθηματικών. Όμως, ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας του δικτατορικού καθεστώτος Θ. Παπακωνσταντίνου δεν ενέκρινε τον διορισμό του και με απόφαση, που γνωστοποίησε προς την Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Αθηνών, στις 20-1-1969, τον «απέλυσε». Η Πανεπιστημιακή Σύγκλητος, δια του Πρυτάνεως, διεβίβασε αίτημα των Καθηγητών της Φυσικομαθηματικής Σχολής Δ. Κάππου, Δ. Κωτσάκη, Κ. Αλεξόπουλου, Λ. Καραπιπέρη, Μ. Αναστασιάδη, Αλ. Αποστολάκη και Θ. Κάκουλλου, με το οποίο ζητούσαν την επανεξέταση της υπόθεσης. Όμως, το δικτατορικό καθεστώς επέμεινε στην διακοπή κάθε υπηρεσιακής σχέσης του Γερασίμου Λεγάτου με το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στη Χώρα, ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας Γιάγκος Πεσμαζόγλου με έγγραφό του προς το Πανεπιστήμιο Αθηνών, την 27^η Σεπτεμβρίου 1974, ενέκρινε, μεταξύ των άλλων, τον διορισμό των Καθηγητών Γερασίμου Λεγάτου και Γεωργίου Μαγκάκη. Στις 2-11-1974 ο Γεράσιμος Λεγάτος εξελέγη Τακτικός Καθηγητής της Έδρας των Εφαρμοσμένων Μαθηματικών, που μετετράπη σε Τακτική (από έκτακτος αυτοτελής Έδρα), με απόφαση της Σχολής. Στις 31-8-1984 αφυπηρέτησε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, λόγω ορίου ηλικίας, συνεχίζοντας, όμως, τη δημιουργική του πορεία και την προσφορά του προς την κοινωνία, την παιδεία και την μαθηματική επιστήμη.

Ως ερευνητής ο Γεράσιμος Λεγάτος έγραψε σημαντικό αριθμό βιβλίων, κριτικών και άρθρων, που δημοσιεύθηκαν σε ελληνικά και ξένα έγκριτα επιστημονικά περιοδικά (αυτοδύναμα ή σε συνεργασία με έλληνες και ξένους ερευνητές), συμμετείχε σε μεγάλο αριθμό διεθνών συνεδρίων, με ανακοινώσεις που εκίνησαν το ενδιαφέρον της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας, και έδωσε σειρά διαλέξεων, ως προσκεκλημένος ομιλητής. Το

περιεχόμενο των επιστημονικών ερευνών του εντοπίζεται, κυρίως, στον κλάδο των διαφορικών εξισώσεων, με έμφαση στα προβλήματα ποιοτικής θεωρίας των λύσεων, εκ των οποίων τα προβλήματα ευσταθείας και ασυμπτωματικής συμπεριφοράς παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις εφαρμοσμένες επιστήμες. Θα πρέπει να επισημανθεί η μαθηματική «λεπτότητα» με την οποία χειρίζεται εφαρμοσμένα θέματα, γεγονός που καταδεικνύει την αρτιωτάτη θεωρητική κατάρτισή του, ιδιαίτερα στην Μαθηματική Ανάλυση.

Στο εκτενές συγγραφικό επιστημονικό έργο, που έχει να επιδείξει, ασχολείται, κυρίως, με τα εξής:

- α. Εισάγει την έννοια της «κεντροκλινούς» γραμμής διαφορικής εξίσωσης πρώτης τάξης, η οποία γενικεύει εκείνη της ισοκλινούς, θέτοντας και γενικότερες υποθέσεις για διαφορικά συστήματα, και εξετάζει βασικά προβλήματα.
- β. Ορίζει τη φραγμένη και ομαλώς φραγμένη λύση συστήματος διαφορικών εξισώσεων, θεωρεί συγκεκριμένες διαφορικές εξισώσεις δεύτερης τάξης, εν γένει μη γραμμικές, και για εναλλακτικές υποθέσεις, μελετά το πρόβλημα ύπαρξης φραγμένων ή ομαλώς φραγμένων λύσεων.
- γ. Γενικεύει και αποδεικνύει Θεώρημα για την αναγωγή ενός διαφορικού συστήματος τύπου Riccati σε ένα γραμμικό σύστημα.
- δ. Διερευνά ποιές κατηγορίες συναρτήσεων είναι λύσεις, που χαρακτηρίζονται από διαφορετικές ιδιότητες, μιας ευρείας κατηγορίας μη διαφορικών γραμμικών εξισώσεων.
- ε. Μελετά προβλήματα στοιχειώδους γεωμετρίας, γενικεύει ειδικότερα συμπεράσματα ή δίνει διαφορετικούς τρόπους απόδειξης.

Για το ερευνητικό του έργο έτυχε αναγνώρισης από την διεθνή επιστημονική κοινότητα, έλαβε αναφορές σε άρθρα μαθηματικών έγκυρων περιοδικών και κριτικές επισημάνσεις διακεκριμένων Καθηγητών και άλλων ερευνητών των κλάδων

των μαθηματικών, στους οποίους συνέβαλε επιστημονικά. Υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης (referent) του γερμανικού περιοδικού διεθνούς κριτικής των μαθηματικών εργασιών Zentralblatt für Mathematik, όπου δημοσίευσε περισσότερα από εξήντα κριτικά σημειώματά του για εργασίες στην περιοχή της Μαθηματικής Ανάλυσης και των Εφαρμοσμένων Μαθηματικών. Έχει τύχει τιμητικών διακρίσεων από επιστημονικές Εταιρείες, Οργανισμούς και Συλλόγους για την ευρύτερη επιστημονική και κοινωνική προσφορά του. Είναι μέλος πολλών επιστημονικών Εταιρειών.

Ο Γεράσιμος Λεγάτος, νέος πτυχιούχος Μαθηματικός, ξεκίνησε το διδακτικό του έργο από την Βαλλιάνειο Επαγγελματική Σχολή Ληξουρίου (τμήματα υπομηχανικών), από το 1939 έως το 1946. Ακολούθησαν η Σχολή (επιμόρφωσης) Αξιωματικών Διαβιβάσεων (1953-1954), Ραδιοτεχνική Σχολή Αθηνών (1948-1961) και Σεμινάριο Μετεκπαίδευσης των Καθηγητών των Μαθηματικών της δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Αθήνα, Αύγουστος 1961 και Χανιά, Αύγουστος 1963). Τα πρώτα δύσκολα χρόνια, που ήλθε στην Αθήνα, παράλληλα, προετοίμαζε υποψηφίους, διδάσκοντας μαθηματικά για τις εισαγωγικές εξετάσεις στις θετικές επιστήμες, καθώς και φοιτητές Ανωτάτων Σχολών.

Το ακαδ. Έτος 1962-1963, ως υφηγητής, δίδαξε το ελεύθερο μάθημα, μεταπτυχιακής στάθμης «Θεωρία των μη γραμμικών ταλαντώσεων και διαφορικές εξισώσεις μετά μερικών παραγώγων». Από το 1962 μέχρι το 1968 δίδαξε Γενικά Μαθηματικά στην Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιώς. Από το ακαδ. Έτος 1967-1968 δίδαξε μαθήματα της Α' τακτικής Έδρας των Μαθηματικών της Φυσικομαθηματικής Σχολής και συνεργάστηκε με τον καθηγητή Δημήτριο Κάππο στη συγγραφή των βιβλίων της Έδρας. Από το 1963 έως το 1968 δίδαξε Εφαρμοσμένα Μαθηματικά στο Ενδεικτικό Ραδιοηλεκτρολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το διάστημα 1966-1967 δίδαξε Μαθηματικά Μετεκπαίδευσης στους μετεκπαιδευομένους στο Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης Καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης και το διάστημα 1967-1968 δίδαξε Εφαρμοσμένα Μαθηματικά στην Μεταπτυχιακή Σχολή Μετεωρολόγων της Ε.Μ.Υ. του Γ.Ε.Α.

Μετά την μεταπολίτευση και μέχρι την αφυπηρέτησή του από το Πανεπιστήμιο Αθηνών (31-8-1984), μεταξύ των άλλων, δίδαξε σειρά μαθημάτων Μαθηματικών στην Φυσικομαθηματική Σχολή και στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Γεράσιμος Λεγάτος είναι ένας διακεκριμένος μαθηματικός, έξοχος πανεπιστημιακός ερευνητής και δάσκαλος, υπεύθυνος πολίτης με κοινωνική και εθνική ευαισθησία και βαθιά δημοκρατική αντίληψη, που αγωνίσθηκε με επιμονή, συνέπεια και σεμνότητα για τις αξίες, τα ιδανικά και τους θεσμούς.

Ως δάσκαλος, όπου δίδαξε, υπήρξε ευγενής, έντιμος, εργατικός, ευπρεπής, επιεικής, ευκολοπλησίαστος από τους μαθητές του. Στις ακαδημαϊκές παραδόσεις του ήταν πάντα ευχάριστος, σαφής, πρωτότυπος και επαγωγικός, εντυπωσίαζε με το πλάτος και το βάθος των γνώσεών του και τον άψογο χειρισμό της νέας και αρχαίας ελληνικής γλώσσας, καθήλωνε με την φωνή και κίνησή του, ζωγράφιζε τον πίνακα με τα ζωντανά και χρωματιστά (από τις πολύχρωμες κιμωλίες που χρησιμοποιούσε) μαθηματικά του, συνήρπαζε με τη συστηματική και συστηματική παρουσίαση των διαφόρων θεωρημάτων – πορισμάτων και εφαρμογών και προσέλκυε στις διαλέξεις του στα αμφιθέατρα ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό φοιτητών. Απέδιδε ιδιαίτερη σημασία στην επικοινωνία με τους φοιτητές, στις παραδόσεις και στα «φροντιστήριά του».

Ο Καθηγητής Γεράσιμος Λεγάτος, ένας μαθηματικός – διανοούμενος, αλλά και πολιτικοποιημένο άτομο, εκτός από το σημαντικό ερευνητικό – συγγραφικό του έργο, παραμένει πάντα

στις καρδιές μας ως ο ακούραστος δάσκαλος που ενέπνευσε σεβασμό για τη συνολική εκπαιδευτική προσφορά του, την προσήλωση στο όραμά του: Να καλλιεργήσει τη μαθηματική σκέψη στους φοιτητές του και να τους μεταφέρει τις αληθινές αξίες, στις οποίες βαθύτατα πίστευε.

Όσοι είχαμε την τύχη να συνεργασθούμε με τον Καθηγητή Γεράσιμο Λεγάτο, είδαμε πόσο ανοιχτός ήταν στους συνεργάτες του, πόσο τους εμπιστευόταν και φρόντιζε για την επιστημονική τους βελτίωση και την αξιοποίησή τους. Γνωρίσαμε έναν άνθρωπο αφοσιωμένο στο Πανεπιστημιακό του έργο, χωρίς να υπενθυμίζει σε κανέναν τη βάναυση και άδικη συμπεριφορά της δικτατορίας απέναντί του, χωρίς να ενοχλεί κανέναν, χωρίς να εκφράζεται αρνητικά για κανέναν, δείχνοντας μόνο το ενδιαφέρον και την εκτίμησή του για τους συναδέλφους και τους συνεργάτες του και ιδιαίτερα δείχνοντας έγνοια για την πρόοδο των φοιτητών του.

Ο καθηγητής Γεράσιμος Λεγάτος δίδαξε στάση ζωής, δίδαξε, κυρίως, πως ένας άνθρωπος του πνεύματος αφιερώνει τη ζωή του στο να προσφέρει ανιδιοτελώς σημαντικές υπηρεσίες στην πατρίδα, στη δημοκρατία, στην παιδεία και στην κοινωνία της χώρας του. Ο Γεράσιμος Λεγάτος αποτελεί το πρότυπο του δασκάλου των μαθηματικών στη διδασκαλία, στην έρευνα και στην κοινωνία και γι' αυτό οι φοιτητές του, αλλά και οι πτυχιούχοι Μαθηματικοί τον ταύτιζαν με την έννοια του δασκάλου και έτσι έχει μείνει σε όλους μας γνωστός ως «ο δάσκαλος».

Γεώργιος Δονάτος
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών.